

Vergaderjaar 2014–2015

25 764

Reisdocumenten

Nr. 86

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 4 november 2014

Naar aanleiding van de toezegging aan uw Kamer gedaan tijdens het nota overleg van 25 november 2013, wordt u met deze brief geïnformeerd over de organisatie van de paspoortverstrekking in het buitenland. Per brief van 24 september 2014 informeerde de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken naar de stand van zaken dienaangaande en verzocht het Kabinet tevens in te gaan op de problemen/wachtlijsten die zich bij de paspoortuitgifte bij Schiphol (gemeente Haarlemmermeer) voordoen. Ook aan dat laatste zal in deze brief aandacht worden besteed.

Modernisering diplomatie

Tijdens het genoemde nota overleg is u aangegeven dat de overheid zuinig omspringt met belastingmiddelen en beziet waar het minder en ook anders kan.

Bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken is dit meegenomen in het moderniseringsproces van de diplomatie, waar de herinrichting van de consulaire functie onderdeel van is. Modernisering en verbetering van de dienstverlening wordt mogelijk gemaakt door het vrijspelen van middelen via procesoptimalisatie en versobering daar waar dat redelijk en verantwoord is. Uitgangspunt daarbij is om zoveel mogelijk capaciteit in het totale netwerk in het buitenland te behouden, deze te herschikken en efficiënter in te richten en te gebruiken, waarbij de ondersteuning van Nederlanders in acute nood eerste prioriteit is.

Het zal duidelijk zijn dat we met minder geld niet hetzelfde kunnen blijven doen. Minder middelen, betekent versobering van de dienstverlening. Ook op consulaire terrein. Daarbij is goed gekeken naar redelijke alternatieven. De afbouw van werkzaamheden is een zorgvuldig proces, waarin ruim de tijd wordt genomen om de veranderingen door te voeren en met de Nederlandse gemeenschap in het buitenland te communiceren.

Eerder informeerde¹ mijn ambtsvoorganger uw Kamer al dat in dit kader de consulaire werkzaamheden van de consulaten-generaal in München, Chicago, Antwerpen, Milaan en Düsseldorf zullen worden afgebouwd. Het aanvragen van paspoorten zal op deze posten niet langer mogelijk zijn. Momenteel wordt ook onderzocht of net als in Antwerpen ook in Brussel de consulaire functie terug kan worden gebracht tot die taken waarvoor een Nederlandse presentie in België noodzakelijk is, zoals hulpverlening aan Nederlanders in acute nood en het afgeven van bepaalde consulaire verklaringen.

Uw Kamer vroeg naar een kosten-baten analyse bij de afbouw van de consulaire dienstverlening bij de consulaten-generaal.² Uit de herinrichtingsplannen blijkt dat het proces een besparing zal opleveren van ruim drie miljoen euro, bestaande uit personeels-, kantoor- en huisvestingskosten. De besparingen van een mogelijke verdere bundeling van consulaire taken in België (zie bovengenoemd onderzoek) zijn hierin nog niet verwerkt. Dit is een significante bijdrage aan de besparing die het Ministerie van Buitenlandse Zaken bij regeerakkoord is opgelegd.

Alternatieven

Nederlanders in het buitenland kunnen een reisdocument aanvragen via een breed netwerk van ambassades. Daar is de afgelopen jaren een aantal grensgemeenten in Nederland bijgekomen. Niet-ingezetenen kunnen bijvoorbeeld uitwijken naar de gemeenten Oldambt, Montferland, Enschede, Echt-Susteren, Maastricht, Bergeijk, Bergen op Zoom, Den Haag en Haarlemmermeer (Schiphol). Een paspoort is bij een aangewezen grensgemeente bovendien circa 30 euro goedkoper dan in het buitenland bij een ambassade. Dit komt doordat het afgeven van een paspoort in het buitenland duurder is dan in Nederland, met name vanwege de kleinere volumes en het complexere logistieke en goedkeuringsproces. Daarom is tegelijk met de invoering van de geldigheidsduur van tien jaar voor de paspoorten en Nederlandse identiteitskaarten een kostendekkend tarief ingevoerd, waarbij wordt uitgegaan van de gemiddelde kostprijs voor de afgifte van een reisdocument in het buitenland. Per brief van 30 oktober 2012³ heeft mijn ambtsvoorganger uw Kamer hierover reeds geïnformeerd.

Voor Antwerpen en Düsseldorf, waar verreweg de meeste paspoorten door niet-ingezetenen worden aangevraagd, zijn de grensgemeenten een adequaat alternatief. Datzelfde zou ook voor Brussel kunnen gelden. Het aantal grensgemeenten zal bovendien verder worden uitgebreid; ik verken hiertoe momenteel samen met mijn collega van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de mogelijkheden. Naar verwachting zullen nieuwe grensgemeenten worden aangewezen nog vóór het terugbrengen van de consulaire taken van de consulaten-generaal tot hulp aan Nederlanders in nood.

Net als in Nederland kan ook in het buitenland op grond van de Paspoortwet een mobiel aanvraagstation worden ingezet ten behoeve van aanvragers die onmogelijk naar een beroepspost of Nederlandse grensgemeente kunnen komen om een reisdocument aan te vragen. Dit is mogelijk in gevallen van onder andere invaliditeit, bedlegerigheid en detentie.

¹ Kamerstuk 32 734, nr. 23 van 30 april 2014.

² Antwoord op vragen van de Kamerleden Omtzigt, Oskam en Baay-Timmerman (Aanhangsel Handelingen II 2013/14, nr. 2441).

³ Kamerstuk 25 764, nr. 69 van 30 oktober 2012.

Per 9 maart 2014 is de Paspoortwet gewijzigd en vanaf die datum heeft iedere Nederlander vanaf 18 jaar recht op een paspoort en/of identiteitskaart met een geldigheidstermijn van tien jaar⁴. Hierdoor hoeven ook Nederlanders die in het buitenland wonen minder vaak hun reisdocument te verlengen. Een grote groep in het buitenland woonachtige Nederlanders zal zeker eens in de tien jaar in Nederland zijn en kan dan van dit bezoek gebruik maken om op Schiphol of in een van de grensgemeenten een nieuw paspoort aan te schaffen tegen het lagere tarief.

Uw Kamer⁵ heeft geïnformeerd naar de problemen met de wachttijden voor een afspraak bij de paspoortbalie op Schiphol. De aanleiding werd gevormd door de oplopende wachttijden bij de paspoortbalie op Schiphol toen het aantal aanvragen sterk steeg vanwege het naderende zomerseizoen. Vrijwel alle grensgemeenten werken alleen op afspraak voor het aanvragen van een paspoort door een niet-ingezetene. De Paspoortwet stelt geen norm voor de wachttijden bij het maken van een afspraak. Belangrijk is dat deze wachttijden redelijk zijn. Op dit moment is de wachttijd voor het maken van een afspraak op Schiphol minder dan een week. Dat is redelijk te noemen. Soms kan men de volgende dag al terecht. Niet uitgesloten kan worden dat ook in de toekomst de wachttijden in piekperiodes kunnen oplopen. Het kabinet spant zich samen met de gemeente Haarlemmermeer, de gemeente Amsterdam en het Ministerie van BZK in om de capaciteit tijdens piekbelasting te versterken. De kunst is flexibel te zijn met inzet van mensen en middelen, omdat het aantal aanvragen de komende jaren zal blijven fluctueren. Zo is in 2019 een drastische terugval te verwachten van het aantal aanvragen, terwijl in 2024 – tien jaar na invoering van de langere geldigheidsduur – het aantal aanvragen weer zal toenemen. Deze fluctuaties in de volumes zullen ook effecten hebben op de gemiddelde kostprijs per paspoort. Deze effecten zijn op dit moment nog moeilijk te berekenen.

Verbetering paspoortproces

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken is voortdurend bezig de doelmatigheid en de kwaliteit van het paspoortproces te verbeteren. In de nabije toekomst zullen alle paspoortaanvragen gedaan op de ambassades voor verdere afhandeling worden doorgestuurd naar één centraal punt. Hiermee wordt geprobeerd de kostprijs van een paspoort beheersbaar te houden, terwijl de burger niet verder hoeft te reizen. Verdere innovaties zoals digitalisering worden onderzocht om het aanvragen van een paspoort te vergemakkelijken. Hierover wordt met de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gesproken. Belangrijke overweging daarbij is de noodzaak om de aanvrager goed te identificeren, inclusief de vaststelling van diens nationaliteit, en zijn vingerafdrukken op een betrouwbare manier af te kunnen nemen.

Honorair consulaten

Het traject voor herinrichting van de consulaten-generaal loopt deels parallel aan het al onder het vorige Kabinet ingezette beleid het biometrisch proces (aanvragen en uitreiken van reisdocumenten) bij honoraire consulaten af te bouwen. Eerder onderzoek wees uit dat het paspoortproces bij de honoraire consulaten kwetsbaar, inefficiënt en kostbaar is. Hierover werd uw Kamer onder andere per brief van juli van dit jaar geïnformeerd.⁶ Afronding is voorzien per 1 januari 2016.

⁴ Staatsblad (2014), nr. 97.

⁵ Brief vaste Commissie BuZa van 24 september 2014.

⁶ Aankomst Handelingen II 2013/14, nr. 2441.

Tot slot

De als gevolg van de bezuinigingen onvermijdelijke versobering van de consulaire dienstverlening betekent in veel gevallen dat Nederlanders in het buitenland een afweging moeten maken over waar en wanneer zij een nieuw paspoort willen aanvragen. De aandacht voor de kwaliteit van deze dienstverlening blijft onverminderd groot. Door het zoeken naar en aanbieden van aanvaardbare alternatieven blijft het streven, de gevolgen voor deze burgers zo klein mogelijk te houden.

Onverlet blijft dat alle consulaire posten, waaronder ook het wijdvertakte netwerk van honorair consulaten, in voorkomend geval nooddocumenten kunnen blijven uitreiken.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
A.G. Koenders